

Július 9.

Ma egész nap azt hajtogattam magamban, hogy „Hóhértülök, hóhértülök”, s nem tudtam mire vélni a szöveget. Mi az, hogy „hóhértülök”? Honnan a fenéből, milyen olvasmányomból maradt meg emlékezetemben ez a furcsa szókapcsolat? Esetleg Konrád császárt a kürtjével „lehóhéroló” Lehel mondája volna a forrás? Régi magyar irodalmat tanítok ugyan, de mostanában a kalandozások korával és Lehellel holtbiztosan nem foglalkoztam. S ezek után kinyitottam Baka István *Tájkép fohással* c. verskötetét, s mit látok?!: a 231. oldalon, a *Rachmaninov zongorája* így kezdődik. „Hó és üszök hó és üszök”. Úgy látszik, a szöveg zeneiségének sokkal nagyobb a jelentősége számomra, mint ahogy eddig gondoltam! Valahol mélyen, a „lelki füleimben” a „Hó és üszök hó és üszök” verssor zenei hangsorrá alakult (ó, é, ü, ö, / ó, é, ü, ö,), önállósodott, aztán visszaalakult valami idegen, zagyva szöveggé: a belső magnóm mágneses lemeze ekkor már nem művészi terv szerint, hanem csak véletlenszerűen rántott magához néhány szóreszeléket. S lett a „Hó és üszök hó és üszök”-ből „Hóhértülök, hóhértülök”. Ilyen egyszerű ez.

Július 17.

Talán a rémálmaim miatt, talán a légköri zavarok miatt, tény, hogy az éjszaka nem aludtam, pontosabban csak kerülgetett az álmom, mint Baka István *Farkasok órája* c. versében a vershőst:

Felébredek.

*S úgy kerülget az álmom,
mint robbanóanyag-raktárt az őr;
gyújtózsínóron – minden idegszálon –
a félelem lidérclángjai kúsznak.*

Az ilyenfajta félelem „lidérclángjaira” (így az álmatlanságra is) általában nincs magyarázat: nem tudni, miért jön, mikor jön. Csak azt tudjuk, hogy általában a szorongással jár együtt, s a szorongást sem magyarázza semmi, az is szubsztanciális létező: ő maga az, ami megmagyaráz dolgokat, például a *Farkasok órája*-féle remekműveket. Rába György nevezi a Baka-verset a „szorongásos tudatállapot finom megfigyelésekkel, balladás tónusban előadott remekének”. Apropos, Rába! A Baka-kritikusok közül ő teszi-emeli a költőt leginkább a helyére: „Baka István képteremtő ereje annyira kivételes és bőven buzgó, hogy már csupán ezért is bármely jövőendő antológiában végérvényes volna a helye”. Csakhogy: ami érdem jobbról nézve, halálos bűn balról szemlélve. A hivatalos kánonba B. I. pontosan a „bőven buzgó képteremtő ereje” miatt nem nyerhet bebocsátást. A mondatpoétika hívei szemében a képpoétika: ókonzervativizmus, lírai ortodoxia. A szókép egyszeri, ismételhetetlen látást, tehát „korszerűtlenül” eredeti, afféle romantikus egyéniséget tételez, az impassibilis mondatalakzatoknak viszont mindegy – az „alulretorizált” vershőst (illetve antihőst), az azonosíthatatlan „hangot” (Babarczy Eszter), a stilizált tömegembert, a das Mann-t éppen úgy kiszolgálják, mint a szuverén személyiséget. Én is a semleges, személytelen mondatpoétika oldaláról nézve vagyok sokak számára gyanús.